

RAPORT

Zadanie 3: Rozwiązywanie problemów na terenie obszaru zdegradowanego - wnioski i rekomendacje dla władz samorządowych Jasła

Opracowanie wykonane na zamówienie Urzędu Miasta Jasło,
na podstawie umowy nr FE.042.10.5.1.2016.
13 kwietnia 2017 r.

Autorka: Dagmara Mliczyńska Hajda

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Spis treści

1. Wprowadzenie	2
2. Ocena zaplanowanych działań rewitalizacyjnych pod kątem skutecznego wyjścia ze zdiagnozowanych problemów	3
3. Rekomendowane działania poprawiające sytuację społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, środowiskową oraz techniczną w obszarze rewitalizacji	3
3.1. Ewentualne zmiany w zakresie planowanych zadań do GPR dla Jasła na lata 2014-2020	3
3.2. Propozycja innych zadań do GPR dla Jasła na lata 2014-2020	4
3.2.1. Komunikacja i informacja	4
3.2.2. Budowa potencjału społecznego	4
3.2.3. Przedsiębiorczość	5
4. Podsumowanie	5
5. Odwołania, inne niż wyjaśnione we wprowadzeniu	6

1. Wprowadzenie

Opracowanie jest ostatnim, z serii 3 raportów, relacjonujących prace analityczne i diagnostyczne przeprowadzone na zamówienie miasta Jasło w marcu i kwietniu 2017 r., w związku z planowaniem procesu rewitalizacji obszaru zdegradowanego w tym mieście.

Zakres tego raportu wynika z oczekiwań Zamawiającego, określonych w zapytaniu ofertowym. Nie jest opinią na temat (czy też recenzją) opracowania: *projekt GPR dla miasta Jasła na lata 2014-2020*, które przygotowano zostało przez inny podmiot.

Odwołania do Analizy Danych (AD) kierują czytelnika do Raportu z zadania nr 1 (*Przeprowadzenie analizy danych zastanych odnoszących się do miasta Jasła, 2017*), natomiast odwołania do Diagnozy Pogłębionej (DG), kierują czytelnika do Raportu z zadania nr 2 (*Pogłębiona analiza kwestii społecznych oraz zjawisk gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, środowiskowych oraz technicznych w odniesieniu do planowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Jasła na lata 2014-2020 kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, 2017*). Oba raporty zostały przygotowane przeze mnie, na zamówienie miasta Jasło.

Szczegółowe wnioski z badania jakościowego i rekomendacje przedstawione zostały w Raporcie z zadania nr 2, natomiast w tym opracowaniu zawarto ich syntezę wraz z propozycjami wykorzystania. Przedstawiłam tu również propozycje, które w mojej ocenie mogą mieć korzystny wpływ na kształt procesu rewitalizacji w Jasle.

2. Ocena zaplanowanych działań rewitalizacyjnych pod kątem skutecznego wyjścia ze zdiagnozowanych problemów

Zmienność środowiska miejskiego, a przy tym powszechność zmian zachodzących we współczesnym świecie powodują, że dokonywanie oceny prospektywnej (*ex-ante*) skuteczności planów średniookresowych coraz częściej nie wychodzi poza ocenę: celowości, adekwatności, kompletności i wykonalności. Czy, i w jaki stopniu, zakładane rezultaty faktycznie zostaną osiągnięte, przesuwane jest do oceny *mid-term*.

Adekwatność zaplanowanych działań rewitalizacyjnych została poddana ocenie w ramach pogłębionej diagnozy DG (zob.: cz. 4, s. 24-30), gdzie przedstawiłam wątpliwości i wnioski, na temat stwierdzonej częściowej adekwatności zaplanowanych działań. Kompletność zaplanowanych działań wzbudza wątpliwości. Przy czym chcę tu wyraźnie zaznaczyć, że wobec rozmiarów ustalonego obszaru rewitalizacji, zróżnicowania, wzajemnego położenia podobszarów i innych, mniej istotnych czynników, stworzenie kompletnego programu (choć możliwe) niewątpliwie jest zadaniem bardzo trudnym.

Na podstawie wniosków przedstawionych w AD i DG uważam, że sygnalizowane przeze mnie wątpliwości co do adekwatności i skuteczności zaplanowanych działań wobec sytuacji w obszarze rewitalizacji są przede wszystkim funkcją takiego ustalenia obszaru rewitalizacji, które wymusza rozproszenie działań.

3. Rekomendowane działania poprawiające sytuację społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, środowiskową oraz techniczną w obszarze rewitalizacji

Wnioski z AD i DG skłaniają do rekomendowania, aby przede wszystkim zadbać o :

- większą liczbę różnorodnych działań, których rezultatem nie będzie materialny produkt, a nowe albo wzbogacone, ewentualnie poprawione relacje różnego typu i na różnych poziomach (sąsiedzkie, międzypokoleniowe, międzyosiedlowe, biznesowe, urzędu miasta z otoczeniem, pomiędzy interesariuszami zmian itd.), poprawa atmosfery społecznej i wzmocnienie poczucia tożsamości z miastem.

- skoncentrowanie na działaniach, których adresatem są cztery grupy społeczne: młodzież, rodziny z dziećmi, seniorzy i osoby bezrobotne – w kolejności, w której zostały tu wymienione.

3.1. Ewentualne zmiany w zakresie planowanych zadań do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Jasła na lata 2014-2020

Kierunek zmian w zestawie działań, wynikający z przeprowadzonego badania jakościowego, został zarysowany w DG (zob.: cz. 4.1, s. 26-29). Ewentualne zmiany w zakresie zadań ujętych w programie, proponuję oprzeć o następujące, robocze założenie metodyczne: do każdego, z już zaplanowanych działań rewitalizacyjnych, których produktem ma postać materialną, dodane zostanie, co najmniej,

jedno inne (odpowiadające wprost na potrzeby społeczne lub gospodarcze, wynikające z DG), które nie będzie prowadzić do wytworzenia produktów materialnych.

3.2. Propozycja innych zadań do Gminnego Programu Rewitalizacji dla Jasła na lata 2014-2020

Ustalenie obszaru rewitalizacji, o którym już wspomniałam wcześniej, wywołuje konkretne skutki: kształtuje pole działań rewitalizacyjnych, zarówno procesualnie (decyzją, podjętą uchwałą rady gminy) jak i praktycznie (realne działania albo brak takich działań). Przypomnę, że art. 10 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, w oparciu o który ustalono obszar rewitalizacji, mówi wyraźnie o obszarze „na którym gmina zamierza prowadzić rewitalizację”. Prowadzenie rewitalizacji, polega na wyprowadzaniu ze stanu kryzysu, „poprzez działania” (art.2 ust. 1 ww. ustawy), a taki zamiar wyraża się zaplanowaniem adekwatnych działań, do czego służy GPR (tamże).

W zestawie planowanych działań (DG, cz. 4.1, tabela nr 18) zdiagnozowano luki, które skłaniają do zaproponowania, aby dla podobszarów 3,4,5,6, zaplanować działania adekwatne do sytuacji w tych podobszarach. W innym przypadku, należałoby rozważyć skorygowanie (zmianę) w zakresie obszaru rewitalizacji, co najmniej wobec podobszaru nr 6 (gdzie, jak dotąd, nie zaplanowano żadnych działań).

3.2.1. Komunikacja i informacja

Na podstawie przeprowadzonych badań (DP, np. s. 12) rekomendują ujęcie w programie rewitalizacji zasad prowadzenia komunikacji społecznej na rzecz procesu rewitalizacji oraz katalogu form/narzędzi, które będą regularnie stosowane, w celu usprawnienia komunikacji społecznej w sprawach rewitalizacji.

Proponuję dodać do programu, nowe zadanie – zainspirowane sugestią uczestniczki badania internetowego – organizację i regularne prowadzenie moderowanych spotkań dyskusyjnych np. pod nazwą „Obserwatorium rozwoju miasta” („; *Brak miejsca na regularne spotkania dla osób zainteresowanych rozwojem miasta Jasła, gdzie mogliby konsultować swoje pomysły z osobami kompetentnymi i próbować je wdrażać. Miejsce oferowałoby również pomoc prawną, pomoc w szukaniu kursów doszkalających/ofert pracy itp. dla mieszkańców*” (DP, s. 15).

3.2.2. Budowa potencjału społecznego

Jak wynika z DG, mniej niż 18% respondentów sondaży wskazało cechy, które uważa za atut „swojego” podobszaru. Dlatego w programie koniecznie powinny znaleźć się działania skierowane do społeczności obszaru rewitalizacji, których celem będzie budowa albo wzmacnianie potencjału społecznego tych środowisk, w oparciu o lokalne zasoby - z czym wiąże się rozpoznanie i promocja atutów podobszarów (zob.: np. DG, s. 19, a szczególnie: atut? „*zintegrowane wewnętrznie środowisko, zdeterminowane do*

działań na rzecz poprawy jakości życia. Możliwość stworzenia nowoczesnego osiedla z własną tożsamością historyczną).

Zaproponowane w programie mechanizmy uspołecznienia procesu rewitalizacji sugeruję zdecydowanie rozwinąć i wzbogacić o nowe, atrakcyjne przedsięwzięcia (z uwzględnieniem faktu, że po uchwaleniu programu powstanie Komitet Rewitalizacji). Jak wynika z DG (s.12) odsetek badanych wykluczający jakiegokolwiek zaangażowanie w proces rewitalizacji jest niski (przeciętnie, nieco ponad 12%). Dlatego, koniecznie należy wykorzystać ten znaczny kapitał intencyjny, i umiejętnie przełożyć go na realne uczestnictwo w procesie rewitalizacji. Działania w tym zakresie powinny być ściśle związane z proponowanymi w pkt. 3.2.1.

3.2.3. Przedsiębiorczość

Krytyczna ocena (deficyty) planowanych działań rewitalizacyjnych w odniesieniu do problemów gospodarczych, przede wszystkim związanych z warunkami prowadzenia działalności gospodarczej i trafnym wyborem zakresu takiej działalności przez osoby młode, startujące w samodzielnej aktywności ekonomicznej, wyraźnie rezonowała w wywiadach pogłębionych. Zaplanowane w zestawie działań zadania (np. coworking) nie są wobec tego wystarczające. Uważam, że plan działań w tym zakresie powinien zostać rozwinięty, szczególnie w innych podobszarach niż 1 i 2 . Sugeruję rozważyć i ocenić adekwatność następujących, proponowanych działań:

- platforma przedsiębiorczości (rezultat, nie obiekt) -stwarzająca warunki do niezobowiązujących kontaktów, wymiany informacji, nawiązywania współpracy mikro i małych przedsiębiorców, aktywnych w mieście;
- baza wiedzy o potencjale produkcyjnym miasta oraz stała i atrakcyjną dla odbiorców informacja o tym, co się w mieście wytwarza, produkuje (ekspozycja wirtualna i materialna);
- dni otwarte firm (spacery informacyjne, wycieczki do firm, zakładów dużych i małych, aby młodzi ludzie mogli zobaczyć, co i jak się w nich produkuje/przerabia, jakie są warunki pracy, perspektywy zatrudnienia i kariery itp.);
- centrum zawodowe (rezultat, nie obiekt) baza danych i sieć kontaktów, oparta na pracy wolontaryjnej, której celem jest pokazanie młodym perspektyw samorealizacji zawodowej (profesjonalnej, finansowej, naukowej) w Jaśle, pomoc w ukierunkowaniu zawodowym, które zwiększa prawdopodobieństwo, że zwiążą się z rodzinnym miastem na stałe.

4. Podsumowanie

„W nowej gospodarce rynkowej wartość niematerialna w coraz większym stopniu decyduje o wartości materialnej, gdyż konsumenci poszukują nowych, wzbogacających ‘doznań’. Zdolność do oferowania wspólnych ‘doznań’ i tworzenia sieci społecznych jest obecnie czynnikiem wpływającym na konkurencyjność” (Zielona Księga, 2010)

Wyniki badania pokazują, że proces rewitalizacji w Jaśle będzie miał większe szanse na powodzenie, jeśli zaplanowanych zostanie więcej działań w sferze społeczno-gospodarczej, o niematerialnych rezultatach, w większości adresowanych do młodzieży, rodzin z dziećmi, oraz seniorów i osób bezrobotnych. Proces rewitalizacji zyska na skuteczności również wtedy, jeśli obszar rewitalizacji i jego wewnętrzny podział, oraz rodzaj i liczba zaplanowanych działań rewitalizacyjnych, pozostawcą będą w relacji przyczynowo - skutkowej.

Po gospodarce agrarnej, przemysłowej, a potem gospodarce usług nadchodzi ekonomia doświadczeń (albo, jak kto woli, ekonomia doznań), w której jedynym sposobem by dokonać racjonalnego wyboru jest doświadczenie (Pine, 1999).

5. Odwołania, inne niż wyjaśnione we wprowadzeniu:

Europejska, K. (2010). *Zielona Księga*. Bruksela: Komisja Europejska.

Pine, B. J. (1999). *The Experience Economy*. Boston: Harvard Business School Press.

MINISTERSTWO
ROZWOJU

PODKARPACKIE

Unia Europejska
Fundusz Spójności

